

Justiitsministeerium

info@just.ee

Teie : 14.04.2023 nr 7-1/2346

Meie : 8.05.2023 nr 21

Äriühingute kestliku juhtimise ja hoolsuskohustuse direktiiv

Täname võimaluse eest avaldada arvamust Euroopa parlamendi ja Nõukogu direktiivi, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 üldise lähenemisviisi ja Euroopa Parlamendi vastutava parlamendikomisjoni (JURI) poolt 7.11.2022 avaldatud mustandraporti osas.

Järgneval Pangaliidu vastused Teie kirjas püstitatud küsimustele.

1. Direktiivi kohaldamisala künniste alandamine (direktiivi artikkel 2)

Pangaliit ei toeta Euroopa Parlamendi väljapakutud künniste muutmist. Arvestades direktiivis ette nähtud hoolsuskohustuse ulatust, on eriti oluline tagada regulatsiooni proportsionaalsus.

Lisaks näeme probleemi finantsteenuste määratlemises kõrge riskiga sektorina. Euroopa Komisjoni algne ettepanek ja üldise lähenemisviisi dokument loetlevad kõrge riskiga sektoritena üksnes sellised, mille riskisus tuleneb nende otsesest tegevusalast ja eeldusest, et konkreetse tegevusala puhul on suurem risk. Finantsteenuste puhul ei ole võimalik automaatselt eeldada kõrgemat riski, risk sõltub finantsteenuse osutaja poliitikatest ja otsustest näiteks selles osas, milliseid tegevusi rahastatakse. Neid otsuseid suunatakse EL poolt erinevate jätkusuutliku rahastamise valdkonna ja jätkusuutlikkusriskide juhtimise nõuetega. Muudes EL õigusaktides, nt EL määruses nr 2022/1288 (nn SFDR määruse rakendusakt) Lisas I ja EL määruses nr 2020/1818 (nn *Climate Benchmarks Regulation*) on suurema kliimamõjuga sektoritena määratletud sektorid, mille puhul riskisust võib eeldada tegevusala tõttu ning sellised sektorid on EL määrus nr 1893/2006 Lisa I jaotistes A-H ja L välja toodud sektorid, jättes välja jaotise K – finants- ja kindlustustegevused.

Samamoodi leiame, et pelgalt asjaolu, et ettevõtte on börsil noteeritud, ei suurenda riski ja ei ole alus laiendada hoolsuskohustuse kohaldamisala, eriti piirmäärana 50 töötajat puhul.

Täiendavalt soovime välja tuua, et näeme probleemi ka direktiivi võimalikus kohaldumises investeerimisfondidele (ei ole juriidilised isikud) – nii künniste kaudu kui väärtusahela mõiste kaudu. Investori võimalused mõjutada emitendi tegevust erinevad oluliselt nt ostja võimalusest mõjutada tarnijat, kus viimasel juhul on poolte vahel otsene lepinguline suhe, mida nt investori ja emitendi vahel ei ole. Ühtlasi omavad investeerimisfondid (nt penisonifondid, eurofondid) reeglina emitendis üksnes väiksemat osalust, mis muudab praktikas mõju juhtimise võimekuse küsitavaks. Samad probleemid

tekivad ka väärtpaperiportfelli valitsemisel, mille puhul pooldame, et sellise teenuse mõju jääb hoolsuskohustuse kohaldamisalast välja (see on seotud pigem punkti 2 ehk tegevusahela/väärtusahela ulatusega finantsteenuste puhul).

Juhime tähelepanu, et *finantstoote* (nt fondi või väärtpaperiportfelli) negatiivse mõju arvesse võtmine on juba reguleeritud SFDR määrusega, kus mh negatiivsete mõjude arvesse võtmiseks on kohustatud üksnes üle 500 töötajata turuosalisel ning väiksemad turuosalisel kohaldavad SFDR nõuet nn täida või selgita põhimõttel.

2. Hoolsuskohustuse kohaldamine väärtusahelale või tegevusahelale (direktiivi artikkel 3 punkt g)

EL institutsioonide poolt hetkel välja pakutud kahe lähenemisviisi puhul pooldab Pangaliit üldises lähenemisviisis pakutud tegevusahela ulatust, mis on selgemalt piiritletud ja finantsteenuste osutamise hõlmatus direktiiviga ei ole automaatne (jätud liikmesriigi otsustada).

EL erinevad jätkusuutliku rahastamise valdkonna õigusaktid on juba kehtestatud eesmärgiga suunata rahastust jätkusuutlike tegevuste poole (nt EL kestlike majandustegevuste taksonoomia, SFDR). Lisaks sellele on krediidasutustel kohustus oma riskide juhtimise poliitikates ja protsessides arvesse võtta ka ESG teguritest tulenevaid riske, st nii kliima- ja keskkonnanariske kui ka sotsiaalvaldkonna ja ühingujuhtimise teguritest tulenevaid riske. Selliste nn ESG riskidena mõistetakse just krediidasutuse *vastaspolele* avalduvate ESG faktorite mõju, st krediidasutusele kohalduvate riskijuhtimise nõuete kaudu avaldub samuti mõju krediidasutuse vastaspooltele. Seetõttu leiame, et direktiivist tulenevate täiendavate kohustuste kehtestamine finantsteenuste osutamisele ei peaks olema prioriteet.

Pigem võiks direktiivi eesmärgi püüda saavutada, kohustades otse neid ettevõtjaid, kelle puhul on kõrgem majandustegevusalast tulenev risk ja reguleerida neid tegevusi, millest see risk tuleneb – eelkõige tarneahel.

On erinevus, kas direktiiviga ettenähtud konkreetsele standardile vastavad hoolsuskohustuse meetmed teha kohustuslikuks ettevõttele, kes toodab mingit toodet, millel on suur mõju ning seda mõju saab ettevõtte ise tõhusalt juhtida vs. ettevõttele, kes finantseerib äritegevust ja on pigem nõ vahelüli rollis, kuid peab etteantud standardile vastavate poliitikate ja tegevusplaanidega juhtima finantsteenuse kasutaja mõju.

Juhul kui finantsteenuste osutamine saab olema direktiivi kohaselt hoolsuskohustusega kaetud, siis on äärmiselt oluline selge sisu ja välistustega ahela mõiste määratlus. Ilma välistusteta väärtusahel finantsteenuste puhul toob kaasa väga suure halduskoormuse ja kulud ning võib mõjutada ka finantsteenuste kättesaadavust väikematele ettevõtjatele, kellel ei ole võimekust direktiiviga ettenähtud hoolsuskohustuse meetmeid rakendada. Samuti võib ilma välistusteta väärtusahela puhul tekkida praktilisi probleeme, nt küsimus, mil määral on võimalik väiksemate laenuotsuste tegemisel

automaatsete protsesside kasutamine. Kui finantsteenuse osutamine saab olema direktiiviga hõlmatud, siis peaks see katma krediidasutuste puhul ainult laene, nii nagu on ettepanek üldise lähenemisviisi dokumendis, mitte kõiki finantsteenuseid. Väärtpaberiportfelli valitsemise teenuse raames valitsetavad investeeringud, nagu ka investeerimisfondid, peaksid jääma direktiivi kohaldamisalast välja (vt ka küsimus 1).

3. Tsiivilvastutuse mehhanismi kehtestamine direktiivis (artikkel 22)

Pangaliit ei poolda üldiselt tsiivilvastutuse regulatsiooni kehtestamist EL direktiiviga, leiame, et vastutuse põhimõtted peaksid lähtuma iga liikmesriigi õigusest. Kavandatav tsiivilvastutuse regulatsioon, nii üldise lähenemisviisi, kuid eriti Euroopa Parlamendi ettepaneku versioonis, tähendaks krediidasutuse jaoks märkimisväärset õiguslikku riski. Eriti Euroopa Parlamendi välja pakutud ettepanekus on vastutuse alused muutunud väga laiaks, nt on vastutuse kohaldumine seotud ka ettevõtja kontrolli all oleva äriühingu poolt direktiivis sätestatud kohustuse rikkumisega ja kontrolli mõiste on määratletud väga laialt, hõlmates ka lepingulisest suhtest tuleneva kontrolli. Kui vastutuse regulatsioon direktiiviga kehtestatakse, siis peaks vastutuse aluseks olema üksnes konkreetse kohustatud ettevõtja poolt hoolsuskohustuse täitmata jätmine. Hetkel väljapakutust pooldame pigem üldise lähenemisviisi ettepanekut, kus tsiivilvastutuse kohaldumise standard on tahtlus või hooletus.

Leiame, et on oluline jätkuvalt väljendada Eesti vastuseisu ka äriühingu juhtide hoolsuskohustust sätestavale nõudele (direktiivi artikkel 25). EL üleselt võib aru saada eesmärgist ühtlustada juriidiliste isikute kohustusi, aga meede, millega soovitakse ühtlustada juhtide hoolsuskohustuse standardit (juhi kohustust äriühingu ees), kui üldse, ei tundu olevat sobiv äriühingu hoolsuskohustuse meetmete standardit kehtestava direktiivi kontekstis. Juhtide hoolsuskohustuse nõue ei tohiks olla midagi *lisaks* üldisele hoolsuskohustusele toimida ühingu (ja ühingu aktsionäride) parimates huvides ega kujuneda juhi isiklikuks kohustuseks jätkusuutlikkuse alast äriühingu väljapoole suunatud mõju juhtida.

Loodame, et Justiitsministeeriumil on võimalik Pangaliidu kommentaaride ja ettepanekutega arvestada.

Lugupidamisega,

/allkirjastatud digitaalselt/

Katrin Talihärm
Tegevdirektor